

af Drangen har været mindre, men maa snarere søges deri, at den arbejdende Klasse nu er saa blottet, at den ikke har Mere at afsee, medens de foregaaende for Arbejde heldige har have sat den istand til, ved egne Midler at hjælpe sig, hvilket ogsaa den i Aaret 1858—59 saa betydelig forøgede Pantfætning tyder hen paa. Særligt er det ikke alene den arbejdende Klasse, der lider under Tidernes Tryk, men jeg har al Grund til at antage, at Paaneanstalten benyttes i en ikke ringe Udstrækning af mindre Embedsmænd og Pensionister, da Løsningen de første Dage i Maaneden, da Lønninger og Pensioner udbetales, er størst og Pantfætningen mindre, hvorimod denne stiger og hin synker, naar den første Halvdeel af Maaneden er tilbagelagt." (Munterhed). — Ja, jeg finder det ikke saa fornuftigt. — Dette er de statistiske Oplysninger, som ere mig meddeelte. Enhver, der lever paa et Sted, modtager imidlertid et umiddelbart Indtryk af Tingenes Tilstand der paa Stedet, som bibringer ham en Anskuelse uafhængig af statistiske Oplysninger, om jeg saa maa sige, og bringer ham til at opfatte Tilstanden paa en vis Maade; jeg kan vel ikke lægge nogen sær Vægt paa det Indtryk, som jeg selv i den Henseende har modtaget, men forsaavidt jeg har haft Leilighed til at modtage saadanne Indtryk, forekommer det mig at være utvivlsomt, at der i det Hele er en Tilbagegang i mange forskellige Stillinger, paa Grund af at en overanstrengt Industri er standset; det Tryk, som Crisen har medført, hviler endnu paa den hele Tilstand i Henseende til Arbejdernes Omfang og den Kraft og Energi, hvorved Speculationen tidligere dreves. Det er dette Indtryk, som jeg tilstaaer at have faaet af Tilstanden.

Sagen betragtet i sin Almindelighed, erklærer jeg mig, som jeg allerede har udtalt, fuldkommen enig med den ærede Forespørger i de Principer, han udtalte i Slutningen af sit Fordrag; men det være mig dog tilladt at tilføje et Par Bemærkninger. Man maa jo ikke tænke ene paa det enkelte Sted, hvor man opholder sig, man maa ogsaa kaste Blikket ud over det hele Land. Naar den ærede Forespørger yttrede, at der var tilstaaet Helsing-

ørs Commune en Understøttelse, laae deri ligesom en Antydning af, at ogsaa Kjøbenhavn skulde have, jeg vil ikke sige Krav paa Understøttelse, men Tanken ledes dog hen paa, at en forholdsvis Sum i den Retning skulde stilles til Raadighed; jeg troer endog, at den ærede Forespørger nævnte 7 Millioner; men naar de andre Kjøbstæder og det øvrige Land, under temporaire Forhold vilde komme med lignende Forbringere, vilde Summen stige mange Gange højere, der vilde udfordres et mange Gange større Beløb. (Mimestad: Jeg har aldrig tænkt paa, at man skulde gaae frem paa den Maade!), ja men der blev dog med Hensyn til Kjøbenhavn nævnt en Sum, der skulde staae i et vist Forhold til, hvad der blev ydet Helsingør. Man maa, som sagt, kaste Blikket ud over det hele Land, og vi vide jo da alle, at der f. Ex. for Landbefolkningen indtræffer Tider, hvor Communnens Medlemmer alvorlig maae slutte sig sammen for saavidt muligt at afhjælpe det haarde Tryk, der hviler paa Arbejdsclassen; naar der, hvad der i de senere Aar ikke saa sjældent har været Tilfældet, indtræffer en temmelig knap Høst, forbunden med høie Priser, og dertil kommer en langvarig Vinter, der bevirker, at Tærffningsarbejderne standses længe inden Markarbejderne begynde, saa kan der indtræde en Tilstand for Arbejdsclassen paa Landet, der vilde være i højeste Grad sørgelig, dersom ikke Medlemmerne i Communen fattede sig sammen, og Arbejdsherrene paa forskellige Maader stræbte efter at afhjælpe den Trang, hvori Arbejdsclassen er stædt, overbeviste om, at Arbejdsherrernes og de Arbejdendes Interesser falde sammen. Vi have seet, at noget Saadant har gjentaget sig i flere Aar i stor Udstrækning her i Landet, og der er endog bleven givet særlige Forbestemmelser for at udvide Communnernes Myndighed i den Henseende. Jeg har selv været Landshypprest paa et Sted, hvor man i slige uheldige Aar maatte flyde sammen, og kjender Forholdet af egen Erfaring. Men vilde det nu ikke være en aldeles sjælv Betragtning, som bragte os til — jeg siger paa ingen Maade, at den ærede Forespørger har sagt, at vi skulde gaae den Vej — som bragte os til at kaste den hele Bevægelse fra Communen over paa